

Slovenski dom

Štev. 280.

V Ljubljani, ponedeljek 12. decembra 1938.

Leto II

Volivni izidi iz vse države: Ogromna zmaga JRZ

Lista dr. Stojadinoviča, dr. Korošca in dr. Spaha je dobila absolutno večino v 7 banovinah V Sloveniji vseh 29 poslancev naših

Dr. Anton Korošec izvoljen v Ljubljani z ogromno večino

Lista dr. Stojadinoviča je dobila v vsej državi 1,625.747 glasov, Mačkova lista pa 1,335.965 glasov

Zahvala dr. Korošca

Snoči ob 20, ko je bila znana v prestolnici večina končnih izidov za vse banovine in je vzbudila ogromno pozornost presenetljiva zmaga dr. Korošca v Ljubljani, je naš voditelj po radiu naslovil na svoje zveste pristaje v Ljubljani naslednje zahvalne besede:

Volivci bele Ljubljane!

Ko smo se pripravljali na volitve, smo se zbal za Ljubljano, da bi mogla biti naša zmaga ogrožena. Zato sem smatral potrebno, da jaz sam prosim Ljubljano za zaupanje. Hvala Bogu, bitka je dobljena! Zmaga je naša, in sicer presijajna zmaga! Vsem vam, ki ste me volili, se iskreno zahvaljujem! Pozdravljam belo Ljubljano!

Dr. Korošec.

Besede našega voditelja, ki so jih poslušali stotisoči ljudi pri zvočnikih, so vzbudile po vsej Sloveniji ogromno navdušenje in dvignile do skrajnega viška samozavest, ki je v slovenskem ljudstvu zrasla včeraj sprčo zmage, katero si je izvojeval dr. Anton Korošec.

Polom opozicijskih voditeljev

Belgrad, 12. dec. V Drinski banovini so propadli naslednji kandidati na listi dr. Mačka: Miša Trifunović v Užicah in Kostijerčić, Ante Radojević, Peter Zivković, Miloš Banjanin, Milan Božić, Ljuba Davidović, Pera Marković, Voja Lazić, Jovo Banjanin, dr. Vidan Blagojević; v moravski banovini: Milan Grol, Peter Zivković, Joca Jovanović, Jovan Banjanin, Krsta Miletić, Aca Miović, dr. Janjić, Velja Popović, dr. Dušan Stević, Mirko Urošević, Dušan Nikolić, Nikola Lazarević.

Absolutno večino so dobili med drugimi v drinski banovini: v Sarajevu dr. Spaho in dr. Kaludjerčić, v Visokem dr. Behmen; v moravski banovini: socialni minister Dragiša Cvetković v obeh okrajih, Dobrovič Stosović v prokupeljskem okraju.

V donavski banovini so propadli opozicionalci: Boško Jevtić v požarevskem okraju, Dragutin Kojić v kragujevskem okraju, Jovan Nenadović v moravskem okraju, Jovan Zdravković v moravskem okraju, dr. Milan Gavrilović v gročanskem okraju, dr. Nikolić v okraju Veliko Orašje.

Izidi iz večjih mest

Sarajevo: JRZ (dr. Spaho, dr. Branko Kaludjerčić) 9730, združena opozicija 7997.

Skoplje: JRZ 7402, dr. Maček 3461.

Novi Sad: JRZ 8475, dr. Maček 2806.

Značilno je, da je v Kovaci propadel voditelj takimenovanega vojvodinskega pokreta dr. Duda Bošković. V tem okraju je dobila JRZ 7704 glasov, opozicija 2724.

Subotica: JRZ 9260, združena opozicija 7079.

Naročnike prosimo, naj nam oprostite današnjo zamudo, ki je nastala radi tehničnih zaprek, ker nismo mogli dovolj zgodaj dobiti natančnih volivnih izidov iz vse države. Podrobne izide za Slovenijo po občinah bo prinesel »Slovenec«.

Včerašnje volitve so prinesle ogromno zmago stranki JRZ. S tem dejstvom je podan dokaz, da je vse ljudstvo v Jugoslaviji enodušno odobrilo nunanjo, notranjo in gospodarsko politiko vlade dr. Stojadinoviča, dr. Korošca in dr. Spaha. Po dosedanjih izidih sodeč bo stranka JRZ v vsej državi dobila kakih 320 poslancev od 371. Opozicija vseh vrst od Mačkovih federalistov pred Živkovičevih in Kramerjevih unitarističnih jugoslovenov do komunistov ni mogla z vsem nasiljem in agitacijo doseči kakega prepričevalnega izida. Poraz te opozicije pomeni, da ljudstvo v Jugoslaviji ne bo več nasledilo skupinam in ljudem, ki prihajajo predenj brez programa, brez ideje in brez dokazov o stvarnem delu.

Posebno pomemben je volivni izid v Sloveniji, ki so jo opozicionalci vseh vrst predstavljali v državi kot svojo trdnjavo. Slovenija je bila edino upanje vsedržavne in slovenske JNS, bila je edino upanje levicarjev, upanje tistih Hrvatov, ki bi radi Slovenijo in Slovence z njihovim lastnim pristankom dobili pod svoj škorenj. V Sloveniji, kjer so notranjepolitične razmere v vsej državi najbolj urejene in svoboda največja, so upali uspeti razni bolj ali manj zmešani skrajneži, razni iskalci osebnih koristi, razni nezadovoljenci, samozvanci in izgubljeni. Slovensko ljudstvo je včeraj udarilo po vseh teh skupinah in posameznikih. Z veličastnim volivnim izidom je izpljunilo iz sebe Kramerja, Pucija, Lončarje, Stanovnike, Petejane, Breclje, Kukovce, Reismane, Lešnike in kakor se še ta žalostna družba imenuje. Povedalo je svojo voljo tako jasno in tako močno kakor še nikdar v svoji zgodovini. Povedalo je, da gre za tistim voditeljem, ki ga je peljal skozi vse težave in stiske do svobode, ki ga je v lastni državi vodil v vseh težkih in temnih dneh in ga bo prav v tej državi pripeljal do velikega narodnega političnega in kulturnega vzora: do samouprave.

Vsemu slovenskemu ljudstvu se je pri včerašnjem njegovem obračunu in manifestaciji pravega političnega programa pridružila njegova prestolnica Ljubljana, kar je še posebno velikega pomena, saj je bil prav v Ljubljani izvoljen slovenski voditelj dr. Anton Korošec.

Slovensko ljudstvo je včeraj izvolilo z ogromno večino vseh 29 kandidatov, ki so se za njegovo zaupanje potegovali na listi dr. Stojadinoviča in dr. Korošca. S tem je dokazalo, da bo s svojim voditeljem in s svojimi novimi zastopniki v državnem zboru stalo kakor en moč v boju za uresničenje starega slovenskega političnega programa. Položaj v Sloveniji je jasen in razčiščen. Konec je slepomišljenja s temi ali onimi gesli. Med slovenskim narodom ni več prostora ne za jugoslovenske unitariste diktatorskega kova, ni prostora za ljudi, ki bi radi spravili slovensko zemljo pod Mačkov jarem, ni prostora za apostole Kominterne in za prodajajoče se socialistične generale, ni prostora za ljudi, ki se iz osebnih teženj in koristoljublja notejše podrediti narodni in strankarski disciplini slovenskega ljudstva. Pri teh volitvah so vsi različni voditeljski kandidati jasno povedali, kaj so in kako mislijo in slovenski narod ve, kam jih je treba odslej prištevati. Od včeraj dalje je v Sloveniji prostora samo za en tabor: za tabor zavednega, poštenega slovenskega ljudstva, ki se bo s svojimi praviimi voditelji borilo za svojo lepšo bodočnost.

Naj živi naša zmaga! Naj živi zavedno slovensko ljudstvo! Naj živi njegov voditelj dr. Anton Korošec!

Volivni izidi iz Slovenije:

Ljubljana - mesto. Izvoljena dr. Anton Korošec in Pavle Masič. Volivnih upravičencev je bilo 28695, od tega jih je glasovalo 17050. Volivna udeležba je znašala skoraj 75%. Dr. Korošec je dobil skupno 13.176 glasov, kar znaša 56% od vsega števila volivnih upravičencev, to je nad 76% vseh oddanih glasov. Vsa opozicija, združena na Mačkovi listi je v Ljubljani dobila 8632 glasov, od tega združena JNS in socialisti (dr. Kramer,

dr. Jelenc) 2791, marksistična lista s kandidatom mohamedancem dr. Alijem Kraigherjem in Leškovškom 417 glasov, skupina nezadovoljnih Slovencev z dr. Stanovnikom in dr. Brecljem je dobila 424 glasov. Za ta dva moža so morali po povelju iz Zagreba glasovati vsi ljubljanski Hrvati, mačkovi, ki so dali nekaj nad 200 glasov. Lista Dimitrija Ljotića, na kateri sta v Ljubljani kandidirala dr. Kandare in Šturm, je dobila 242 glasov.

Okraj	Število volivcev	Glasovalo	Udeležba v %	JRZ	Maček	Ljotić	Izvoljen
Crnomelj:	6789	5029	74.08	2946	2082	1	dr. Jure Koce
Kamnik:	10429	7975	76.44	7016	834	125	Ivan Strein
Kočevje:	10710	7547	70.46	6089	1429	17	Alojzij Rigler
Kranj:	10522	7746	73.52	6184	1479	83	Janez Brodar
Krško:	12436	8572	68.93	6796	1756	20	dr. Miha Krek
Litija:	10713	7701	71.90	6515	1214	78	dr. Jože Lavrič
Logatec:	7323	5368	73.00	3858	1484	5	Frane Gabrovec
Ljubljana-okolica:	16718	12405	74.21	10054	2331	20	dr. Korošec—M. Stare
Novo mesto:	83081	10076	76.44	8718	1541	17	dr. Franc Kulovec
Radovljica:	11434	8549	74.07	5194	3263	92	dr. Albin Šmajd
Škofja Loka:	6169	4489	72.77	3958	486	45	Ivan Dolenc
Celje:	19404	12914	76.18	10342	2450	122	Alojzij Mihelčič
Dol. Lendava:	10730	6542	60.97	5144	1395	0	dr. Franc Klar
Gornji grad:	5010	3265	65.17	2943	307	15	Martin Steblovnik
Konjice:	5516	3750	67.98	3402	321	27	dr. Sevsšek Maksim
Ljutomer:	10776	7074	65.64	6249	871	8	Frane Snaj
Maribor-levi breg:	23609	16238	68.58	14517	1647	74	Frane Zebot
Maribor-desni breg:	16719	10129	60.58	7730	2357	42	Frane Koban
Murska Sobota:	16372	8720	52.80	5471	3248	1	Frane Bajlec
Dravograd:	9459	5304	56.07	5058	2235	11	Karel Gajšek
Ptuj:	19699	13032	66.20	11554	1467	11	Marko Kranjec
Slovenjgradec:	7795	5382	69.04	4945	437	0	Ivan Teuverschuh
Smarje:	11244	7310	65.01	5919	1380	11	dr. Anton Ogrizek
Brežice:	11113	7019	63.16	4540	2465	14	Josip Tratnik
Laško:	11296	7275	64.40	3941	3239	41	Mirko Bitenc

Ljubljana, 12. decembra.

Zahvala

dr. Stojadinoviča

Nekoliko po desetih zvečer je napovedal poročevalec beogradske radijske postaje, da se hoče predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović zahvaliti svojim volivcem, ki so mu s svojim zaupanjem pripomogli do tako ogromne in tako veličastne volivne zmage. Dr. Milan Stojadinović je imel na poslušalce sledeči nagovor:

»V trenutku, ko Jugoslovanska radikalna zajednica slavi tako sijajno volivno zmago, kakor je pred njo še ni slavila nobena druga stranka, čutim prijetno dolžnost, da se v svojem in v strankinem imenu zahvalim vsem sodelavcem, ki so pomagali k tej veličastni zmagi, vsem ožjim sotrudnikom in vsem tistim sto in sto tisočim volivcem, ki so danes oddali svoj glas za napredek in veličino močne in velike Jugoslavije. Vsem se toplo zahvaljujem za njihov glas, s katerim so izrazili meni in stranki neomajno zaupanje.«

Po tem nagovoru predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića je beogradska radijska postaja začela objavljati končne rezultate iz vseh banovin, natančno po okrajih in z imeni kandidatov.

Volivni izidi iz države

Belgrad, 12. dec. Končni volivni izidi iz vse države bodo natančno znani šele jutri ali pojutrišnjem, ko bo končal svoje delo glavni volivni odbor. Stranka JRZ, to je lista dr. Stojadinovića, je odnesla absolutno zmago v sedmih banovinah od devetih. V savski in primorski banovini je dobil večino Maček, kakor je bilo treba pričakovati, je pa tam vladal silovit pritisk, ki so ga izvajale mačkovske organizacije.

Belgrad, 12. dec. m. Po poročilih o volivnih izidih, ki jih je od svojih organizacij dobila volivna pisarna glavnega odbora JRZ, je državna kandidatna lista JRZ dobila v posameznih banovinah naslednje število glasov: dravska banovina: JRZ 170.252, dr. Maček 45.123, Ljotić 1152; savska banovina: JRZ 111.483, dr. Maček 529.712, Ljotić 2137; donavska banovina: JRZ 372.085, dr. Maček 129.262, Ljotić 1.291; moravska banovina: JRZ 237.961, dr. Maček 76.560, Ljotić 791; drinska banovina: JRZ 189.291, dr. Maček 136.297, Ljotić 3806; vrbaska banovina: JRZ 107.421, dr. Maček 101.873, Ljotić 1071; primorska banovina: JRZ 42.781, dr. Maček 159.428, Ljotić 2387; vardarska banovina: JRZ 226.716, dr. Maček 94.977, Ljotić 133; zetska banovina: JRZ 128.174, dr. Maček 70.765, Ljotić 1041; Belgrad-Zemun-Pančevo: JRZ 39.683, dr. Maček 11.561, Ljotić 510.

Po gornjih poročilih, ki jih je zbraga volivna pisarna, je dobila JRZ na včerašnjih državno-zborskih volitvah: 1,625.747

Dr. Maček 1,335.965, Ljotić 30.299.

Ti podatki še niso uradni in torej čisto točno še ne odgovarjajo dejanskemu številu oddanih glasov. Zaradi tega, ker iz nekaj manjših občin še niso prispeli podatki, se sicer končna števila o izidi volitev sicer lahko spremenijo za malenkost, vendar pa to ne more več vplivati na razmerje med posameznimi strankami in listami.

Volitve so po vsej državi potekle v popolnem miru in redu, razen nasilij, ki so jih mačkovi uganjali nad svojimi političnimi nasprotniki v savski in primorski banovini.

Notranje ministristvo je sprejemalo poročila o volivnih uspehih vso noč, poročila pa še vedno prihajajo.

Posledice strahotnega včerajšnjega poraza:

Zločinske laži velikega jugoslovana

Ogromna zmaga JRZ v Sloveniji, zlasti v Ljubljani, je silovito odjeknila tudi v našem taboru prijateljev dr. Alberta Kramerja. Dr. Kramer je Ljubljano smatral za svojo neosvojljivo in neporušljivo trdnjavo. Slutil je sicer, da se je položaj zadnja leta tudi v Ljubljani za njegovo stranko omajal in je zato sklenil volivno zvezo z dr. Mačkicom. Računal je, da bodo tej neznačajni njegovi prelevitvi sledili tudi njegovi pristaši, ki pa tega v ogromni večini niso storili, saj je treba priznati, da je v tako imenovanem naprednem taboru veliko ljudi, ki so iskreni pristaši programa, katerega je izpovedala JNS. Ti dr. Kramerja niso mogli voliti, kar je njegov poraz v Ljubljani in v Sloveniji še povečalo. Sprito divje volivnega boja, katerega je opozicija razvnela pod vodstvom najbolj fanatičnih Kramerjevih sodelavcev, sprito strahovanja, groženj in dejanskega nasilja, ki so ga ti ljudje izvajali nad slovenskim ljudstvom zaradi prevleke obzirnosti oblasti, ni nihče v očjem dr. Kramerevem taboru, najmanj pa dr. Kramer sam mislil, da bi opozicija ne dobila v Sloveniji niti enega poslanca. Volivni letaki, ki so jih kramerjevci izdali v soboto za deželo, zlasti pa za Ljubljano, so govorili, da je prišel obračun za vsa štiri leta, kar dr. Kramer ne more več strahovati Slovenije. Govorili so, da je dr. Stojadinović izgubil bitko med Srbi, ponavljali so izmišljeno Mačkovo frazo o makovem zrnu.

Udarec, ki je to družbo in njenega voditelja zadela včeraj v Sloveniji, ki je bila glavno upanje JNS, je prinesel strahovito zmedo v kazinske kroge. Od poldne dalje, ko so prihajali volivni izidi iz vse Slovenije kakor valjar, je dr. Kramer s svojo družbo taboril v Kazini, govoril in govoril, kako zmaga opozicija po vsej državi, koliko večine ima on v raznih slovenskih okrajih. Ob petih popoldne je tajništvo JNS še odgovarjalo zlobnim radovednežem, da bo dr. Kramer v Ljubljani dobil najmanj enega poslanca, če ne obeh, da so radijske poročila zlagana, da so bile goljufije pri volitvah v Ljubljani — kakor leta 1931 — in kar je še podobnega. V vsej državi da je zmagal Maček.

Vrstilo so se ognjevit govorci edinih zaslepljenih ljudi v Sloveniji, ki niso še hoteli sprevrediti, da je zmaga dr. Korošca tako in toliko, kakršne še ni doživel noben slovenski politik.

Razumljivo je, da so se ti ljudje med seboj skušali tolažiti za poraz, ki je njihovo politično skupino popolnoma strl in uničil.

Ob 7 pa, ko so bili znanj v glavnem že izidi ne le iz Slovenije in Ljubljane, marveč iz vse države, so kazinarji iz samotolžbe prešli na nevarnejše področje. V kazinski dvorani je bila družba kakih 300 ljudi, katere je dr. Kramer begal s tako zmešanimi in tako zlobnimi poročili, da je

treba to škandalozno početje javno pribiti. Govoril je, da je vojni minister odstopil, trdil je, da ima Maček v državi 500.000, potem pa 600.000 glasov večine. Zatrjeval je, da je prišlo do prave vstaje v okrajih Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, kjer da so volivne komisije ukradle volivne spise, ker je imela tam JNS strašno večino. Pri spopadih je bilo po Kramerjevih trditvah veliko mrtvih. Njegovo govorjenje so kazinarji ustavljali z gromovitim tuljenjem »dol s farji!«. Kramer je dalje govoril, da je v državi razglašeno obsedno stanje, da je Maček dobil razen v Sloveniji 90% vseh glasov.

V kazinski veži je bila velika tabla, na kateri so bili nabiti gorastni izidi, seveda ne iz Slovenije, marveč iz ostale države. Izide so ustvarili v vodstvu ljubljanskih JNS-arjev. Po teh podatkih je na primer Stojadinovičeva lista v Belgradu dobila 24.000, Mačkova pa 36.000. V Sarajevu je dr. Spaho dobil 6000 glasov, Jevtić pa 9000 glasov, čeprav so uradna poročila belgradskega radia to uro pripovedovala, da ni bil izvoljen v vsej državi nihče od JNS-arskih prvakov, niti Živković, niti Jevtić in da je tudi Kramer priznal, da ni bil izvoljen. Če bi ne bili Kramerjevi ljudje v Kazini sinoči tako strašno zmešani, bi bili lahko vedeli, da dr. Kramer ni mogel od nikjer dobiti teh podatkov, saj so bile telefonske proge rezervirane včeraj za uradne razgovore. Tudi bi bili lahko vedeli, da so volitve v Ljubljani in po vsej Sloveniji potekale pod strogim nadzorom predstavnikov opozicijskih list, ki so za vsako malenkost zahtevali sestavo zapisnika. Predstavniki teh list izjavljajo, da so volitve potekale v popolnem redu in da ni govora o kakem pritisku, najmanj pa o kakem potvarjanju. Dr. Kramer je imel torej vse možnosti za nadzorstvo nad volitvami — drugače kakor pa ga je tedanja opozicija smela imeti leta 1931.

Navzile vsemu temu pa se dr. Kramer, baže zagovornik velike in nedelje Jugoslavije, reda, notranje pomiritve, medsebojnega spoštovanja in drugih predvolivnih gesel, ni mogel vzdržati ne le laži, marveč izrazito protidržavnega razburjenja ljudi in širjenja najbolj nemogočih in najbolj divjih vesti. Dr. Kramer je to delal kot glavni tajnik stranke JNS, kot kraljevi senator in kot veliki jugosloven. Njegovo početje je zaradi tega še huje obsojalo vredno. Temu početju je treba narediti konec. Če oblast kaznuje strogo vsakega malega prišepetovalca izmišljenih govorov, naj kaznuje tudi tega velikega gospoda, ki je včeraj v Kazini pozival tako rekoč na vstajo, o čemer pričajo njegove besede: »Mi bomo že pozneje govorili. Samo še danes! Zda bomo pa pomešali z njimi!«

Dr. Kramer je doigral — dr. Kramer naj gre!

Razporeženje med volitvami

Ljubljana, 12. decembra.

Ze navsezgodaj zjutraj so se pred posameznimi volišči zbirale velike grude volivcev. Ob 7 je že prišlo glasovanje. Po pet in pet volivcev je straža spuščala pred komisijo. Ze v prvih dopoldanskih urah se je videlo, da bo JRZ odnesla prav ogromno zmago. Kje daleč so ostali glasovi, ki so bili oddani za kandidate drugih dveh strank. Ob desetih se je prvi naval nekoliko unesel, ob enajstih pa so volivci spet pritiskali. Potem je bil naval precej enakomeren do poznih popoldanskih ur, ko so prihajali še omahljivi. Svojo nalogo je izborni opravil radio. Volitve so potekle v krasnem redu in v popolnem miru. Ljudje so se vedli mirno, kakor da volitev sploh ne bi bilo. Prihajali so, oddajali svoje glasove in z žarečimi lici gledali na statistične volivne table, ki so bile razmešene po vsem mestu. Od ure do ure je rastla velika zmaga našega voditelja dr. Antona Korošca.

Vsi dobri ljudje so se veselili — zanimivo pa je bilo gledati »nazadnjake«, ki so klavmo gledali predse, skomizgovali z rameni in se pogovarjali — pa tako revno in potro, da si jim že z obraza bral, da niti sami v svoje besede ne verjamejo. »Kajpada, na vladu so, zato pa te številke lahko sami delajo!« Seveda so pri svojih »bližnjih«, ki so jih slišali, naleteli le na veseplošno pomilovanje in posmehovanje. Ze zgodaj popoldne so povsem utihli, izgubili so se na svoje domove in tuhtali, tuhtali, tuhtali... Zvečer pa so se prikazali — kakor sove z nočjo — spet na plan. Kam naj bi bili šli drugam, kakor v edino svojo »trdnjavo«, ki so jo bili doslej še obdržali, na tako imenovani »Gimpelinsek«, na kraj, kjer ljubljanski »nazadnjaci« postopajo, ki se jim predobro godi, zapravljajo svoj čas — na promenado. Tam so se razvrstili vzdolž in počez ob zidovih — kakor svoje čase Judje ob znamenitem zidovju. Molčali so kakor grob, s povešenimi glavami in žalostnimi očmi so spet tuhtali, kako minljiva je slava! Tak silovit poraz, tako grozoten, tako eramotoen, tako ogromen poraz! Ni jim šlo v glavo, da so v Ljubljani dokončno izgubili vse svoje postojanke, da jim je v Ljubljani za vse večne čase odklenalo! In kako odklenalo! Porazeni so bili v tako grozovit, v tako stvarnem in prepričevalnem razmerju, da se jim še ponoči v soboto niti za hip ni utegnulo o čem približno takem sanjati! Odleteli so, vrženi so bili iz »kvartirja«, ki je bil navidez zgovoren zanje za vse večne čase! O polom, o sramota, o siromaštvo političnega Joba, ki je za vselej zagrmel v mračni kot pod stopnice! Kako so se jim smejali! To je bilo maščevanje, mirno, stvarno: glasovi so tolkli bahače iz prejšnjih let po glavi bolj kakor bi jih utegnili biti koli. Ti žalostni pingvini so se prestopali in požirali jezo, ko so morali gledati, kako so deset in deset tišči pristajali dr. Stojadinoviča in dr. Korošca korakali po mestu in slavili ogromno zmago slovenskega ljudstva. Ti zadnja liberalna »postojanka«, — »promenada« — je morala pred močnim naletom pasti! Manifestantje so predrl »liberalne« kordon, pred njihovimi očmi so fantje trgli plakate, ki so bili sramotni za slednjega slovenskega človeka, plakate dokončnih političnih pogorelev (odsede je — kakor rimski Cornelius Scipio Africanus — lahko nosil ljubljanski narobe proslavljeni možak, žalostni prvak umrle JNS, tri imena: Albert Kramer Pogorelec). To je poraz, to boli, to peče! Nobena reč ne more tega popraviti! Kaj tem otožnim vitezom pomagajo bedaste laži in otročje primislojene izmišljotine, s katerimi so poskušali še snoči begati množice. Taka reč se prespi, prespi se, temeljito se prespi! Beli dan pokaže vse drugače! Zalostno in imenitno hkratu! Po prespani noči je prišel namesto Mačka, ki jih je bil včeraj potegnil, prav pravecni Maček, »maček«, ki se piše s tisočkrat in stolisokrat večjo začelnico kakor hrvaški Maček!

Silovne manifestacije dr. Korošcu in Stojadinoviču

Kakor hitro so postala z dokončnimi rezultati znana prava, uradna poročila, ki jih je neprestano ves dan oddajal belgradski radio — so se Ljub-

ljanci zbrali v eno samo silovito vojsko; že kmalu po šestih uri je bilo zbranih na Miklošičevi cesti najmanj 20.000 ljudi, ki so prišli z državnimi zastavami na čelu ter obstopili Unionsko poslopje. Neprestano so ti brez meje radostni zborovalci vzklikali Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kr. Via. knezu namestniku Pavlu, kraljevi Jugoslaviji, slajno zmagovalnemu ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviču, slovenskemu voditelju dr. Korošcu, ki je danes s svojo ogromno zmago dokazal, da je res absolutno edini naš voditelj, saj je dobil v Sloveniji absolutno vse poslanske mandate, dr. Kreku in naši veliki, edinstveno močnejši zmagi v vsej državi.

Manifestacije se niso in niso utegnile poleči, tako da je bil župan g. dr. Adlešič takorekoč prisiljen, da je stopil na balkon in nagovoril množice ter z vnešenimi besedami slavil zmago. Za njim so govorili še dr. Adolf Golja, Pavle Maslić, Karel Kavka, končno pa spet dr. Adlešič. Množice so spet vzklikale; kakor orkan je šlo klicanje, ploskanje je lomilo ozračje. Na županov poziv so množice zapele »Hej Slovenci«, nato pa so v silnih sprevodih napravile obhod po vsem mestu. Zmagoslavje je popolno, zmaga je tako sijajna, da je še nobena stranka v državi nikdar ni slavila tako popolno in tako prepričevalno. Zivela JRZ! Zivel dr. Korošec! Zivel dr. Stojadinović!

Med našimi rojaki v Ameriki

V Lima, O. je bil pred kratkim imenovan za ravnatelja tukajšnje državne umobolnice dr. H. M. Turk, ki je naš rojak Slovenec in ima še žive starše v Clevelandu. V ta urad ga je imenovala državna direktorica Mrs. Margaret Allman. — Pri zadnjih deželskih volitvah v Minnesoti je bil izvoljen z veliko večino v deželno zastopstvo rojak Viljem Berlin. — Na konvenciji Ohio Fraternal kongresa, ki se je vršila pretekli teden v Clevelandu, je bil izvoljen v glavni odbor Slovenec Mr. John Gornik, glavni tajnik SDZ. V Ohio Fraternal so včlanjene vse ohaške bratske podporne organizacije. To je bilo prvič v zgodovini tega združenja, da je prišel kak naš rojak v glavni odbor. — V Burton, O. je bil pred kratkim budo prizadet rojak Joseph Adamič. Ogenj mu je namreč uničil blyv z vso živino vred, katere je imel 17 glav. Poleg tega je zgorela detelja, ki jo je imel na podu in vse poljsko orodje. Tako je prišla družina ob vse, kar so si v 20 letih trdega dela prihranili. Rešili so samo hišo. — Tine Gasprič iz Osceole se je domislil, da bi bilo dobro priti v sedanjih časih do denarja, zato je odšel v bližnje gozdove, da nalovi muskrate, katerih kože se dobro prodajajo. Na nesrečo ga je zalotil lovski čuvaj in Tine je bil pred sodniki obsojen na denarno globo. — V Midvale, Utah, se je v topilnici pri delu smrtno ponesrečil rojak Anton Stepan, star 54 let. Doma je bil od Melike v Beli krajini. Zapušča ženo, štiri sinove in eno hčer. — Pred kratkim je zgorela hiša rojaka Geo. Spončiča. Poslopje je zgorelo z vso opremo vred in znaša škoda 4000 dolarjev. — Dva mlada bandita sta napadla v Clevelandu Terezijo Milič, ki je pozno zvečer stopila z električnega voza čestne železnice. Bandita sta jo osuvala in ji pobrala denar. — Umrli je dobro poznani rojak Joseph Ložar v starosti 62 let. Doma je bil s Sutne, fara Sv. Križi pri Kostanjevici in je bival v Clevelandu nad 36 let. Zapušča soprogo, sina in več sorodnikov. — V Moon Run, Pa. je nagloma umrl John Suhadolnik v starosti 58 let. Doma je bil iz vasi Sobačevci pri Borovnici. — Druga smrt je samomor, katerega je izvršil John Čuk, vdovec, kateremu je žena umrla pred 6 meseči. Star je bil 50 let in je bil doma iz Logatca na Notranjskem. V La Salle, Ill. je umrl poznani rojak Frank Karun v starosti 55 let. Doma je bil iz občine Braslovce pri Celju na Stajerskem. Zapušča ženo, sina in tri hčere. — V Imperial, Pa. je nagloma umrla Terezija Ule, ki je podlegla vodenici. — V Madison, O. je po-

Ljubljana od včeraj do danes

Včerajšnji dan je potekel v znamenju volitev. V Ljubljani je bilo popolnoma mirno. Taka je bila včerajšnja nedelja, kakršne so zadnje čase vse: meglene, pomalem prši, naglo se znoči. Po ulicah so postajale skupine, ki so poslušale uradna poročila o volitvah. Zvečer je mesto močno oživel; sijajne manifestacije za dr. Korošca in za dr. Stojadinoviča so slavile zmago, ki si jo je bil ves slovenski narod priboril včeraj tako prepričevalno, da je dokazal jasno: ni pravi Slovenec, kdor ne stoji za dr. Korošcem. Nasprotniki niso dobili nobenega glasu! Vsa Slovenija je v Koroševih rokah, vsa Slovenija je v taboru JRZ. Taka zmaga je edinstvena, veličastna, brez primere!

V bolnišnici le malo novic

Včeraj so pripeljali v bolnišnico črkostavca Janka Zagarja, ki je uslužben pri Poštni direkciji. Pri delu ga je zgrabil stroj. — Pripeljali pa so tudi dveletnega delavčevega sina Mirka Okorna iz Ljubljane. Mirko se je močno opeknel po roki. — Železniški premikač Franc Verbič iz Stožice je pri premikanju na progi padel ter si poškodoval nogo. — 23 letni sofer Franc Oman iz Tržiča je vozil včeraj iz Preddvora proti Senčurju. Naproti mu je privozil po napačni strani neki kolesar. Oman se že ni mogel ogniti. Zavil je sicer, pa se

S ciganom ni dobro menjati konja

Moravče, 4. decembra.

Cigani so za naše kraje zmeraj hušja nadloga. Na viden se sicer ukvarjajo s kakim poslom, poglavito pa jim je tatvina in eleparstvo. Tako se je nedavno ustavil neki cigan v peški okolici, kjer je shranil voziček, s konjem pa je odjezdil dalje. Ker med potjo ni našel kupca, ga je gnal na sejem, ki je bil takrat v Soštanju. Tam ga je zamenjal in dobil povrh še 200 din. Zadovoljna z zamenjavo sta odšla vsak s svojim konjem: mož domov proti Gornjem gradu, cigan pa v moravško dolino, kjer je poskušal konja vnovič zamenjati. Posrečilo se mu je najti moža, ki mu je šel na lim. Posestniku Krculu je konj ugajal ter se je začel pogajati. Pridal mu je 200 din, kakor je cigan izginil z njegovim konjem. Čez nekaj dni pa se je prišel pravcati lov za ciganom. Lastnik, kateremu je bil ukraden konj z vozičkom, je našel svojega konja v Gornjem gradu. Gospodar, ki ga je moral seveda vrniti, pa je izsledil svojega v Zalogu pri Moravčah. Krule je ostal brez konja in prijavil zadevo orožnikom, obenem pa je začel tudi sam poizvedovati. Upati je, da bo imel pri iskanju srečo, kakor prejšnja gospodarja. Samo denarja, ki ga je dal ciganu, mu najbrž ne bo nihče povrnil.

Izpred obrtnega sodišča

Oče in sin izstopila brez odgovori

Oče in sin sta bila zaposlena kot pomočnika v obrtnem podjetju. Nekega dne jima je mojster službeno razmerje pravilno odpovedal na 14 dni. Po preteku prvega tedna po izvršeni odpovedi pa je mojster fanta hudo opozval z besedami, ki jih tukaj ne povnavljamo, razen tega ga je tudi vrnil po stopnicah, pri čemer je fant dobil več krvnih potplub in prask na telesu. Tudi desno koleno mu je zateklo. Na to sta oče in sin takoj »izstopila« ter zahtevala odškodnino še za ostali del odpovedne dobe, t. j. za en teden, kar pa je mojster odklonil.

Oba sta vložila tožbo in mojster je bil obsojen. v plačilo. Mojster je zanikal, da bi bil grdo ravnal s fantom, oče pa sploh ne more navedi kakšnega razloga, ki bi ga bil opravičeval k takojšnjemu izstopu. Toda sodišče je bilo drugačnega mnenja. Po § 238 obr. z. sme službojemalec brez odpovedi zapustiti delo, ako službovavec njega ali njegovega svojca znatno žali ali na telesu poškoduje. Da je mojster res žalil in poškodoval fanta, je potrdila služkinja kot prič. Fant je bil tedaj opravičen zapustiti delo, ravno tako po gornjem zakonitem določilu tudi oče. V predmetnem primeru sicer oče neposredno ni bil prizadet, vendar pa mu je dal zakon pravico do takojšnjega izstopa, ker je mojster z njegovim sinom grdo ravnal.

je z vozilom zaletel v betonski križ. Njegove poškodbe so precej hude.

Spominska slovesnost na pokopališču

Ob enajstih dopoldne so se na pokopališču pri Sv. Križu zbrali pred grobnico Ketteja, Murna in Cankarja slovenski književniki, ki so položili na Cankarjev grob krasen venec. Nato je spregovoril v spomin na dvajsetletnico Cankarjeve smrti pesnik Oton Župančič. Po njegovem govoru so prisotni počastili mane velikega človeka z enominutnim molkom. Poslovili so se nato od zadnjega domovanja tega velikega Slovenca in Jugoslovana s pietetnim vzklikom »Slava mu!«

Strahotna na'dba v Kolizeju

V Kolizeju so praznili greznico in ko so dopoldne zapeljali gnojnico na travnik pod Rožnikom ter jo pričeli razlivati, so opazili, da je bil v njej tudi človeški nedonošenček. Policija, ki so jo takoj poklicali, je po svojem zdravniku ugotovila, da gre za nedonošenega dečka. Trupelce so prepeljali v mrtvašnico, za nečloveško materjo pa so začele poizvedovati oblasti.

Čadram potrebuje novo šolo

Slov. Konjice, 7. dec.

Čadramska župnija je ena izmed največjih v slovenjekonjski dekaniji, tako po svojem obsegu kakor po številu duš. Skoraj enaka tej je čadramska šolska občina, ki šteje vedno okrog 450 šolobveznih otrok. Vsa ta pokrajina je zelo napredujoča, vendar ima eno veliko pomanjkljivost: nezadostno in neodgovarjajoče šolsko poslopje.

Sedanja čadramska šestrazredna ljudska šola je bila sezidana v dveh delih. Prvi, prav šolski je iz šolskega leta 1859-60, drugi, stanovanjski pa iz leta 1895. Vendar pa je zaradi vedno večjega števila učencev in pomanjkanja učnih prostorov bilo pred leti potrebno novejši stanovanjski del preurediti v šolskega, tako da sedaj nudi šolsko poslopje stanovanje je upravitelju, medtem ko mora ostalo učiteljsvo iskati stanovanje drugje. Kljub temu pa še sedaj en razred gostuje v starem župnišču v Čadramu, kar je na deželi redkost. To pomeni gotove situosti v učnem redu. Navzile temu pa bi še ne bilo tako neprijetno, če bi bili ostali učni prostori primerni. Toda ti so premajhni in prenziki, kar ne povzroča težave samo pri razvrščanju učencev, ampak vpliva kvarno na zdravje šolarjev in učiteljev. Dočim n. p. v 4. razred sploh ne posije vse leto sonce ter je ob oblačnih in deževnih dneh soba skoraj mračna, pospešuje po drugi strani premajhna prostornina razne bolezni.

Zaradi teh občutnih nedostatkov se je že pred leti pojavila upravičena želja po novem šolskem poslopiju od strani vsega prebivalstva in vseh, ki so na šoli zainteresirani. Misel na preureditev sedanjega poslopja ni na mestu. Novega drugega nadstropja bi že slabo pritrile itak ne preneslo, obenem bi moderno drugo nadstropje ne odgovarjalo konstrukciji prvega nadstropja in pritrilja; zato ne gre na staro zidovje postavljati novega dela. To pa se tudi ne izplača zaradi stroškov, ker je boljše zbrati nekoliko večje vrsto, pa bo s tem pereče šolsko vprašanje v Čadramu rešeno na najboljši način — v korist vsem sedanjim in bodočim prebivalcem čadramske šolske občine.

Čadramtani bi se nujnega problema že bili lotili, ko ne bi bilo velike ovire; pomanjkanje denarnih sredstev tudi tukaj neusmiljeno zabranjuje pričetek važnih del. Vendar pa se bo to moralo že prekoračiti nekaj z žrtvijo, nekaj pa z dobro voljo merodajnih. Kar torej ne bodo zmogli prizadeti sami, bo doseženo v skupnosti — iz javnih sredstev. Mladina, zdrava na telesu in duhovno bogata bo hvaležna za veliko delo, ter bo enkrat hvaležno vračala z bogatimi obrestmi!

Soferski poklic priznan za obrt

Ministrstvo vojske in mornarice je poslalo pristojnim faktorjem akt, s katerim priporoča, da se ugodno reši zahteva poklicnih soferjev. Po informacijah, ki jih je dobilo sofersko društvo Volan, bo Soferski poklic priznan za obrt. Kandidat za poklicnega soferja ne bo smel biti mlajši od 16 let in ne starejši od 17 let. Moral bo imeti predpisano predizobrazbo, ako bo hotel biti sprejeti v sofersko šolo, ki bo trajala tri leta. Po dovršitvi te šole bo postal obrtnik avtomehanik in poklicni sofer. Zamisljeno je, da bo ta šola vključena v sestav obrtne ali srednje tehnične šole in da naj bo banovinska institucija. Banovina naj to šolo financira iz lastnega proračuna in se tudi sicer zanjo zanima. Pristojno ministrstvo pa bo za to strokovno šolo predpisalo učni načrt.

Kandidat za avtomehanika poklicnega soferja se bo seznanil v šoli z vsem onim, kar mu je kot profesionalistu potrebno, a povrh tega se bo še kot poklicni sofer seznanil z delovanjem aeroplanekkega motorja, aviacijo in letenjem, upravljanjem bojnega tanka in vsemi drugimi vozili z raznim pogonskim materialom.

Po treh letih učenja in obiskovanja te šole bo kandidat polagal zaključni izpit. Ako ga bo položil po vseh predpisih, bo postal avtomehanični mojster in poklicni sofer. Kot tak bo imel edini pravico za koncesijo za avtotakso in izključno pravico za vožnjo avtotakso, avtobusov in tovornih avtomobilov. Imel bo tudi izključno pravico do avtobusnih prog.

Za vozače amatere »samovozače« ostane zadeva, kot je bila do sedaj. Samovozač bo tudi v prihodnje na sedanji način dosegel pravico za upravljanje avtomobila, pač pa mu bo onemogočeno preiti v vrste poklicnih soferjev.

V tej zadevi je že društvo poklicnih soferjev za dravsko banovino »Volan« vložilo pri kr. banški upravi dve zaporedni prošnji, da bi kr. banka uprava dosedanjim poklicnim soferjem že za leto 1939 izdala posebne soferske legitimacije in jih tako ločila od samovozačev.

Sofersko društvo »Volan« ima včlanjenih že okoli 300 poklicnih soferjev. Pozivajo se še ostali neorganizirani, da pristopijo, ker so s tem zavarovani proti raznim nevšečnostim, ki bodo zaradi teh sprememb gotovo nastopile.

Sofersko društvo »Volan« ima redne društvene seetanke vsako sredo ob 20 v Delavski zbornici, vhod iz Čopove ulice šte. 2. Zunanji poklicni soferji naj se prijavijo pisмено. — Odbor »Volana«.

Grof Czaki novi madžarski zunanji minister

Berlin, 10. decembra. AA. Havas: Grof Czaki, ki je bil imenovan za madžarskega zunanjega ministra, je izjavil dopisniku »Boersen Zeitung«, da je madžarska vlada trdno odločena še bolj poglobiti praktično stran odnosov med Budimpešto, Rimom in Berlinom. V zvezi z nekaterimi nesporazumi, ki so nastali med Berlinom in Budimpešto po dunajski razsodbi o ocenjevanju položaja, ki so ga ustvarile nove meje, je grof Czaki spomnil dopisnika na to, da je živa želja madžarske vlade ne samo ta, da se odstranijo vsi ti nesporazumi, temveč se trudi Budimpešta tudi za to, da bi se upoštevali novi elementi, ki so pogoj za politiko poglobitve prijateljstva in polnega zaupanja med Madžarsko in Nemčijo.

Novozgrajena hiša se je podrla v vasi Pašuricah pri Sarajevu. Trije delavci so popravljali še streho, ko se je zidovje nenadoma zamajalo in se sesedlo. Delavci so padli v globino, a nanje se je sesulo zidovje. Vsi trije so bili težko ranjeni in bodo bržkone umrli. Nesreče je bil kriv stavbenik, ki je prepovršno gradil stavbo.

Od tu in tam

Razstava »Tri leta vlade dr. Milana Stojadinovića« je bila zadnje dni odprta v Bitolju in Priplepu. Povod je doživela velikanski obisk. Tisoči in tisoči ljudi so si jo ogledali in se na lastne oči prepričali, koliko je vlada storila za vse stanovne in za našo državo.

Nemška manjšina v naši državi se je spet strnila pod enotnim vodstvom in v eni organizaciji, v »Kulturbundu«. Pred 2 letoma so v organizaciji nastali spori, nakar je morala skupina »Obnovitelskega gibanja« izstopiti pod vodstvom advokata Anwenderja iz »Kulturbunda«. Spori so šli naprej, da sta se obe skupini začeli težko obtoževati. Slednji pa so spoznali, da jim spori ne koristijo nič ter se je po posredovanju starega senatorja dr. Grasele posredilo »spravi« obe sporni skupini in jih pripravilo na ponoven skupen nastop.

»Tajnik« : Irtstva za socialno politiko, ki je znal spretno sabiti industrije in trgovce v Belgradu in okolici, so oni dan prišli. Zastaven in lepo oblečen možki se je javil pri bogatejših podjetnikih in jim ponujal v prodajo neke publikacije. Da je bolj vžgal, se je predstavil kot tajnik socialnega ministrstva. V kratkem času je nabral več desetih jurjev, a kupcem publikacij je izdajal le potrdila z naročilnic. Ker taka kupčija ne more dolgo trajati, se je nazadnje tudi »tajnik« lvkovito znašel v zaporu, kjer bo »tiskale« svoje publikacije nekaj mesecev.

Statistika zločinov, ki so jih izvršili člani organizacij dr. Mačka na Hrvaškem in v Sloveniji, je najbolj viden dokaz, koliko svobode je vlada dala Hrvatoma in kako so jo znali izrabljati. Zadnje tri dni pred volitvami pa se je ta teror »od spodaj« še pomnožil. Člani »Hrvaške zaščite« so ponoči križarili po svojih vaseh in zlostavljali svoje politične nasprotnike. Večinoma so to delali ponoči, da oblasti niso mogle takoj posredovati kljub vsej svoji pazljivosti. V Zorkoviću pri Karlovcu so se teroristi spravili nad kmeta Jurija Spoljareviča, ki je pristal JZ, vdril v njegovo hišo ter pretepali do nezveste kmeta in njegovo hčerko. Hčerko Ljubico so tako pretepli, da je na posledicah umrla. Potem so teroristi prišli še pred hišo drugih političnih nasprotnikov in jim razbili šipe. Podobni zločini so se dogodili tudi v Donji Kupčini, v Veliki Gorici, v Brodu, v Poljanah in v zagrebški okolici. Tolpe teroristov so v več krajih prijele politične nasprotnike in jih gonile skozi vas, jih pretepele ter jih silile, da so vplili: »Živel dr. Maček«.

Na svojega prijatelja je streljala v Belgradu na ulici neka poročena žena po imenu Sofija Stojković. Parketar Stanojlo Milovanović je stopal po ulici, ko se je nenadno pojavila pred njim neka žena z naperjenim samokresom in izstrelila nanj štiri strela. K sreči ženska ni bila vjena orožja ter je od vseh štirih strelav zadel le eden in še ta v nogo. Čim je Milovanović zavpil, je ženska pobegnila. Pri zaslišanju sta izjavila vsak drugače o tem, kaj je prav za prav ozadje te drame. Drug drugača sta dolžila. Sofija je rekla, da jo je on zasledoval in ji hotel razdreti družinsko srečo. Milovanović pa je rekel, da ga je zalezovala ženska. Končno je policija ugotovila, da je Stojkovićeva, sicer poročena žena, živela v nedovoljenih odnosih z Milovanovićem, a do jeze je prišlo zaradi tega, ker se je bil Milovanović navlečal in jo zapustil.

Zanimivo razsodbo je pred dnevi izdal državni svet glede razširitve trgovskega ali kakakega drugega obrta. Neki trgovec s čevlji je hotel razširiti svojo trgovino, da bi prodajal še kože, predeloval usnje in podobno. Prvo stopnja oblasti je izpolnila obrtnega lista odklonila, češ da prošile po zakonu nimajo pravice avtomatično preiti iz ene obrti v drugo, temveč mora za to dobiti posebno obrtno dovoljenje. Zadeva je prišla v razpravo tudi pred državnim svet, ki je razsodil, da trgovec lahko preide v drugo trgovsko panogo, ne da bi moral dobiti novo obrtno dovoljenje. Mora pa javiti oblastem razširitev svojega obrta z drugo stroko, nakar mu pristojna obrtna oblast vpiše v obrtni list to novo stroko.

18-letno ženo je iz ljubosumnosti ubil 70-letni stari Josif Ahmetović iz Kosovske Mitrovice. Pred poldrugim letom je stari Josif iztaknil v okolici brhke dekle Hato in jo od njenih bratov za precej velik denar kupil. Prišel jo je domov, čeprav se je mlado dekle silovito upiralo. Zmerom je mislila na to, da bi pobegnila. Seznanila se je z nekim mladenčcem, ki je bil pripravljen vzeti jo za ženo. Ko je stari Josif to opazil, je zašel ektrbno zapirati in ji prepovedal sploh prestopiti hišni prag. Pa je je izrabila prvo ugodno priliko in pobegnila. Stari Josif je prišel domov in jo spet odpeljal. Hatini bratje pa so uvideli, da dekle silijo ne bo preneslo. Sklenili so jo osvoboditi. Ko je stari Josif izvedel za njihove nakane, je eklenil ženo prirediti k izjavi, da bo ostala pri njem. Ker priznanja ni dobil, je vzel palico in Hato do smrti pretepel. Po storjenem zločinu se je šel sam prijaviti orožnikom.

Po desetih letih je priznal svoj zločin kmet Josip Izem iz Erdevika pri Sremski Mitrovici. V vasi so pred desetimi leti nekega jutra našli ubitega delavca Andreja Juhasa, ki je bil uslužben pri Izemu. Oblasti takrat niso mogle razjasniti tajnosti. Te dni pa je prišel v Sremsko Mitrovico v gostilno pijan človek, ki je zmešan govoril. Prijedel je k policaji in se začel budno vesti. Zašel je pripovedovati, da ga je deset let preganjala težka vest, da nikjer ne najde miru. Posvetilo je prodal in vse zapil, samo da bi utopil svoje gorje. Povedal je, da je pred desetimi leti ubil svojega delavca slučajno ob neki slavi. Policaj ga je seveda prijel in odpeljal v zapor. Preiskava je pa kmalu doglala, da je Izem ubil svojega delavca zato, ker se je prerad sukal okoli njegove žene.

Dve elegantni dami, ki sta v trgovinah kradli blago, so prišli v Varaždinu. Pri nekem trgovcu sta se zgledali dve ženski. Izbirali sta in izbirali blago, pa nazadnje ničesar kupili. Ko sta odšli, je trgovec opazil, da mu je izginil lep kos blaga. Policaj je policaja, ki je dami prijel sredi ceste in ju preiskal. Seveda je našel blago, nakar je dami odpeljal na stražnico. Povedali sta, da sta češki državljanki, a njuna moža sta bila lastnika velikega mlina v Novi Gradiški. Posel jim je šel bolj slabo, še huje pa je bilo, ko sta oba moža morala na vojno ob češki mobilizaciji. V stiski sta začeli krasti.

S škarijami je obračunal s pomočnikom, ki ga je vedno zbadal in karal, brivski vajenec Ignjat Božić iz Belgrada. Božić se je pridno učil brivske obrti pri svojem stricu, le da se ni razumel s pomočnikom Šičarskim. Pomočnik je rad gostom povedal, da učencek malomarno dela. To je Božić tako ujezilo, da je medtem, ko je Šičarski bril gosta, vzel škarije in začel z njimi rezati Šičarskega po vratu. Rane so bile zelo nevarne, da so morali ranjenega prepeljati takoj v bolnišnico. Božić pa je policiji povedal, da ga je pomočnik s svojim karanjem in zapostavljanjem tako zmešal, da prav za prav ni videl, kaj je storil.

Maribor na dan velike zmage

Maribor, 11. decembra.

Veliko volitev smo imeli že v Mariboru, dr. žavnoborskih in občinskih, toda takšne razgibanosti in takšne volivne živahnosti, kakor so jo prinesle današnje, do sedaj še nikoli nismo opazili.

Najmodernejša volivna propaganda

ki je poleg letakov, plakatov in drugih pri takih prilikah običajnih sredstvih uporabljala sedaj prvič tudi najmodernejšo napravo, je ustvarila že pred nekaj dnevi mrzlično in napeto živahno razpoloženje. Na Glavnem trgu je že ves teden opozarjal ogromen napis iz žarnic, ki je žarel vso noč, volivce »volite dr. Stojadinovića«, večeraj zjutraj pa sta se pojavila na Glavnem trgu in na Trgu Svobode dva ogromna zvočnika, ki sta včeraj in danes ves dan predvajala godbo ter vmes med odmori s propagandnimi gesli vabila volivce, naj glasujejo za listo JZ in naj ne nasedajo nasprotnikom. Ta propaganda se je izkazala kot silno uspešna, saj se je zbiralo ves dan pred zvočniki ogromno ljudi. Tudi nasprotniki so poskusili z raznimi propagandnimi sredstvi, ki pa so bila sprito spretno organiziranega propagandnega aparata JZ brez učinka. Kjerkoli so se pojavili po ulicah letaki nasprotnikov, že so bile za njimi skupine JZ, ki so te po ulicah raztrošene letake pobirale. Danes na vse zgodaj zjutraj, ko je Maribor še spal, so se pojavile čete plakaterjev JZ. Imeli pa so nasprotniki za svojo propagando prav isto svobodo, kakor jo je imela JZ, toda uvideli so že vnaprej, da ne bodo uspeli s svojimi obrabljenimi gesli in neprijateljskimi kandidati, pa so večinoma malodušno klonili.

Maribor v volivni borbi

Nenavadno življenje je bilo danes v mestu že na vse zgodaj. Pred volišči so se že pred pričetkom volitev zbirali ljudje ter čakali, da lahko glasujejo. Na vseh koncih in krajih mesta so se odpirale volivne propagandne pisarne, po mestnih ulicah so se pojavili postreščki z velikimi propagandnimi tablam in napisi. Ogromen propagandni aparat je deloval danes v mestu. Najzvoorneje organizirane je postavila na noge JZ, ki je imela svoje lokale na najprometnejših točkah v bližini volišč. Na stotine navdušenih mož in fantov je bilo v teh lokalih ves dan zaposlenih: vzdrževali so, zvezo z volišči ter vsak čas beležili volivne rezultate, vršili so kontrole volivcev ter so bili vsak hip na jasnem, kdo je že izvršil svojo volivno dolžnost in kako je volil. Središče vsega tega ogromnega aparata pa je bilo v Cirilovi tiskarni, kjer je izdajalo kakor v štabu velike armade med bitko. Neprestano so prihajali in odhajali kurirji, neprestano je pel telefon ter javljal rezultate s podeželja ter ostalih delov države. Več desetih pridnih rok je te rezultate neprenehoma beležilo na posebne lepake, kurirji so jih raznašali v vse dele mesta in k napovedovalcem pri zvočnikih, tako da je bilo mesto vsak hip obveščeno, kakšen

je položaj v Mariboru, okolici in v državi. Vsemu aparatu pa je poveljeval ravnatelj Cirilove tiskarne Hrastelj, ki je mirno in spretno vodil volivno bitko v Mariboru ter ustvarjal vedno boljše razpoloženje.

Maribor v taboru JZ

Rezultati, ki so prihajali s posameznih volišč v mestu in iz drugih krajev, so bili vedno bolj optimistični in razveseljevi. Mnogi so se zbirali pred lepaki, na katerih so bili napisani najnovejši izidi ter pred zvočniki, ki so razglasili vsak hip lepše rezultate za JZ ter poraznejše številke za nasprotnike, in vse to je stopnjevalo razpoloženje med ljudmi, rastla je samozvest. Opažalo se je na voliščih, da pada število nasprotnih glasov vedno bolj, saj je marsikdo, ki je hotel na volišče, da odda svoj glas za Mačka, že med potjo uvidel, da bi bilo to zastoj sprito tako sijajnih rezultatov, ki jih je dosegla JZ, pa je to svojo namero opustil ter ni volil. Tudi v okolici mesta je rastlo razpoloženje za JZ od ure do ure, saj se je že zjutraj pokazalo, da je bila premoč socialistov in mačkovec tudi v teh delavskih naseljih samo prazna samohvala ter so ti nasprotniki ravno v svojih »revirjih« najslajneje pogoreli. Maribor pa je danes najsijajneje dokazal, da je ves v taboru JZ.

Maribor manifestira

Odmev današnje zmage je bil v Mariboru veličasten. V popoldanskih urah so začele množice na Glavnem trgu in na Trgu Svobode naraščati in proti večeru so tisoči in tisoči poslušali rezultate, ki so se razlegali z zvočnikov. Videli so, kako veličastna je zmaga v Mariboru, kako prepirčevalno so se odzvala druga slovenska mesta, zlasti pa podeželje, kako je vsa Slovenija z ogromno večino glasov odobrila delo dr. Korošca in sedanje naše vlade. Razpoloženje med to množico je naraščalo od minute do minute, nocoj okrog 7 ure pa je našlo izbruh v veličastnem manifestacijskem sprevodu, ki se je čisto spontano formalna Aleksandrovi cesti. Brez vsakega poziva so se zbrali tam tisoči pristavev JZ ter krenili po mestu. Čelo tega ogromnega sprevoda je tvorila mladina, ki je nosila ogromno državno zastavo, za njo so korakali odlični predstavniki stranke iz Maribora s kandidatom podžupanom Zebotom na čelu, za njimi je šla godba, nato pa nepregledne množice, ki so napolnile v dolgi vrsti Aleksandrovo, Slovensko, Gosposko ulico ter so se zile na Glavni trg. Neprestano so odmevali iz sprevoda navdušeni klici kralju Petru, kraljevskemu domu, dr. Stojadinoviču, zlasti pa dr. Korošču. Tisoči in tisoči so potem prekrili Glavni trg, kjer je imel kandidat Zebot ognjevit nagovor. Z oduseljenimi klici so ga množice pozdravile ter so ves čas spremljale njegova izvajanja s silnim navdušenjem. Na koncu je ravnatelj Cirilove tiskarne Hrastelj izrekel volivcem JZ še enkrat zahvalo za njihovo zavednost ter je nato pozval zbrane množice, da se mirno razidejo.

Legendarne postave pesnikov in vitevov, lepih žena, pačev in dvorjanov v bleisku in sijaju srednjega veka boste doživljali v krasnem vefilmu **Ronald Colman Frances Dee** **Kralji pustolovcev** **Kino Matica 21-24** Danes ob 16. 19 in 21 Rezervirajte vstopnice!

Grmeli so slovenski glasovi

S takim elanom že kmalu niso ljubljanski volivci poteptali dr. Kramerja v nič, kakor se je to zgodilo pri včerajšnjih volitvah. Dobil je dr. Kramer epiteton ornans: »dr. Pogoreta II.«. Že zgodnje ure so na vseh 39 voliščih v Ljubljani pokazale, da bo naš voditelj dr. Anton Korošec zmagal s siljajo večino glasov. Takole ob 9 dopoldne je na svojo listo zbral že nad 3000 glasov, ko so vsi drugi kandidati imeli nekaj nad 500. Mirno in doetno so naši volivci prihajali na posamezna volišča, ne zmenec se za zbadljive opazke nasprotnikov. Ljudje so v prvi vrsti izražali vladi svoje zaupanje, da jih je obvarovala pred najhušo gospodarsko in zunanje politično katastrofo. Ljubljanski trgovci, obrtniki in delavci so se zavedali svoje dolžnosti v polni meri. Izrekli so možato pred volivnimi komisijskimi imena: dr. Stojadinovič, dr. Korošec in Masič. V raznih pogovorih je opazovalec čul najrazličnejše komentarje, nekatere prav poučne in duhovite. Nekdo je poudaril:

»Ko bi slovenski Beneši vladali, bi sedaj na meji grmeli topovi, danes pa grme slovenski glasovi.«

Razvijale so se na raznih voliščih prav značilne epizode. Po končanih volitvah pa so si Ljubljanci privoščili dr. Kramerja, ki je kljub svojem velikanskemu porazu eksulal še s podlimi lažmi vzdržati med svojimi pristaši veselo razpoloženje in borbenost.

V kazni silna poparjenost

V kazinskem vestibulu je glavna Kramerjeva volivna pisarna postavila veliko tablo, na katero so od trenutka do trenutka zapisovali posamezne volivne rezultate. Na tablo pa so »malali« le tako imenovana »telefonska« poročila z dežele. Seveda so ta poročila tendenčno slikala položaj tako, da so povedo kandidati Kramerjeve baže v veliki večini naprej, ko so dejansko ostali povsod v najhušji manjšini. Razni kraji, tako mesta in trgi so po teh poročilih oddajali glasove opoziciji. Kakor nekdanji gnla Avstrija med svetovno vojno, tako je včeraj »kramerijanizem« posnemal Hčerja, ki je izdajal vojna poročila za tisk in kjer so Avstriji povsod zmagovali. Kramer je na deželi zmagoval, o potoku ljubljanskih volitev pa ni ves dan in tudi večer znil niti besedice. Na veliki tabli v kazini niso nikdar zapisali vsaj najmanjši trenutni rezultat o stanju volitev v Ljubljani. Naglo pa so se širile točne vesti, koliko glasov je že dobil voditelj dr. Anton Korošec.

Poročila po radiju o položaju v Ljubljani so zlasti popoldne napredne Ljubljance silno poparila. Kakor politični čucki so mahedrali okrog in se skrivali. Nekateri so bantili kot madžarski cigani, drugi so stiskali pesti in grozili, nekateri pa so celo jokali.

JNSareki »pravke« so svojim pristašem, ki ne znajo misliti samostojno, trezno in logično, od ure do ure skrivaj vlivali po nekaj kapljic dobre tolažbe in upanja, da bo opozicija z dr. Mačkom na čelu v državi priborila veliko večino. Te laži so jim dajale pogum. Ko pa so videli, da Ljubljana možato in odločno gre v boj za dr. Antona Korošca, so postajali silno deprimirani in poparjeni.

»Pervak« dr. Kramer prinaša »veselo vest«

Takole okoli 18, ko so bile volitve kočane, so se manjše skupine začele zgrižati v Zvezdi pred kazino, trdnjavo JNSarstva. V vestibulu in v glavnih lokalih strankine pisarne, kakor tudi po

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v C			Veternost 0-10	Veter (amer. jakost)	Padavine	
		naš. večj.	naš. manjš.	relativna vlaga v %			m/m	vrsta
Ljubljana	765.2	8.8	6.4	94	10	0	0.5	dež
Maribor	767.0	4.0	2.0	90	10	0	—	—
Zagreb	764.1	9.0	3.0	90	7	NE ₁	—	—
Belgrad	765.	6.0	2.0	80	7	ESE ₁	—	—
Sarajevo	765.6	4.0	3.0	90	10	—	—	—
Vis	761.7	10.0	7.0	90	10	SE ₁	1.0	dež
Split	762.5	14.0	11.0	70	10	ESE ₁	1.0	dež
Kumbar	761.3	15.0	11.0	70	10	NNE ₁	3.0	dež
Rab	762.3	13.0	9.0	80	8	SE ₁	—	—
Dubrovnik	761.4	16.0	12.0	60	10	S ₁	2.0	dež

Vremenska napoved: deloma oblačno in spremljivo vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od sobote do danes:

V soboto je iz noči do 7.10 in od 9.50 do 10.05 nekoliko rosil dež, sicer je bilo dopoldne oblačno. Popoldan ob 14.10 se je oblačnost pretrgala, posijalo je tudi sonce, vendar pa se je ob 16.20 zopet popolnoma pooblačilo. Zvečer in ponoči je bilo oblačno, proti jutru pa je rahlo deževalo; izmerjena količina dežja je znašala 0.0 mm. Najvišja temperatura je bila 9.4° C.

Včeraj je iz noči do 11 od časa do časa nekoliko rosilo, ostali čas dneva pa je bilo oblačno in nekoliko megleno. Najnižja toplota zraka je znašala 6.4° C.

Koledar

Danes, ponedeljek, 12. decembra: Sinezijski Torej, 13. decembra: Lucija.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Maribor trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Umrla je v nedeljo zjutraj ob dveh gospa Milka Koprive, žena uslužbenca kemične tovarne. Zapuščila moža in štiri otroke. Pogreb blage pokojnice bo v torek, dne 13. decembra ob pol štiri pri k. Svetemu Križu. Blagi pokojnici naj svet večna luč!

Dvodnevni tehnični tečaj za učitelstvo prireditelji ZFO v dneih od 30.—31. decembra v Ljubljani. Namen tečaja je našo učitelstvo praktično seznaniti s sodobno telesno vzgojo. Podrobne informacije daje pisarna ZFO, Ljubljana, Miklošičeva 7-1. Prijavni rok je do 23. decembra t. l. istotam.

Vinska razstava in sejem v Ormožu. Za vinsko razstavo in sejem, ki ju prireditelji dne 20. decembra t. l. Kletarsko društvo v Ormožu, vlada veliko zanimanje. Rok za prijavo vzorcev za razstavo je podaljšan do 15. decembra, s katerim dnevom je sprejemanje prijav brezpogojno zaključeno. Vzorčno vino za razstavo pa je dostaviti dne 19. decembra dopoldne.

»Človeški obraz in njegov izraz« je naslov skioptičnega predavanja, ki ga bo imel v torek 13. decembra ob 8. zvečer ob krasnih slikah o izrazni sili človeškega obličja dr. p. Roman Tomenc na XX. prosvetnem večeru Františkanske prosvete M. O. Vstopnice po 3 din v pisarni »Pax et bonum«. Člani popust.

Predavanje Prirodoslovnega društva. V torek 13. decembra predava v Mineraloški predavalnici univerze g. univ. doc. dr. Matija Zumer o temi »Bolezni kovin«. Kakor so vsa živa bitja in organska narava podvržena stasoma gotovim spremembam tako moremo tudi na anorganskih snoveh in posebej na kovinah po preteku časa opaziti, da so se na prvotnih lastnostih teh izvršile neke spremembe. Kakšne so te spremembe, nam bo gospod predavatelj v poljudni, lahko razumljivi obliki in s številnimi diapozitivi vedel povedati mnogo zanimivega. Začetek predavanja ob 18.15.

Božični dar v obliki slovenskih knjig zbira za naše naseljene Prosvetna zveza v Ljubljani, Miklošičeva c. 7. Blizajo se božični prazniki, katere preživljamo najraje v krogu svoje družine, in v območju rojstvene župnije. Spomnimo se pa koliko je slovenskih družin, pa tudi posameznikov, ki bivajo ne samo daleč od rojstne župnije, temveč tudi izven slovenskega občestva. To so naši naseljenci po raznih krajih Srbije, Bosne in Hercegovine. Kako pogrešajo slovenske besede v svoji najbližji okolici, kako jo pogrešajo tudi v cerkvi, zlasti ob velikih praznikih kot je n. pr. božič, ko zadane tako lepe slovenske božične pesmi iz cerkvenega kora. Radi bi jim olajšali to hrepenenje, ki jih žene nazaj v svoj rodni krov iz tujine, vsaj delno jim moramo odpomči, če jim preskrbimo slovenskih knjig, da si vsaj ob čitanju lajšajo tujino. Vsaka slovenska knjiga je dobrodošla. Preglejmo svoje knjižnice in darujmo za božični dar vsaj eno slovensko knjigo v zgornji namen. Knjige sprejema Ljudska knjižnica Prosvetne zveze, na Miklošičevi cesti 7, in od 8 do 12 in od 2 do 7 ure zvečer. Na željo pošljemo tudi na stanovanje po knjige.

Zveza za tujski promet v Ljubljani je v večdnevem tečaju izvežbala tajnika tujsko-prometnih društev v Ratečah, Kranjski gori in Sv. Janezu v Bohinju, da bi lahko v teh krajih preko zime poleg svojih poslovalnic na Jesenicah, Bledu in Kranju vzdrževala tudi poslovalnico, ki bi lahko v vsakem pogledu služile inozemskim gostom in smučarjem. — V okvirju tega tečaja, v katerem so udeleženci praktično izvežbani predvsem v izplačevanju turističnih čekov, so se vršila tudi predavanja priznanih naših sodelavcev na polju tujskega prometa in zimskega športa. Gospa Copeland, lektorica ljubljanske Univerze je predavala o navadah in potrebah angleških turistov, gospod inž. Franjo Aučin o zimskih turah v Julijskih Alpah, Karavankah in Karnijskih planinah, g. Gnidovec pa še posebej o Pokljuki.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Ponedeljek, 12. decembra: »Zaprto«, Torek, 13. decembra: Zaprto. Sreda, 14. dec.: »Žene na Niskavuoriju«, Red Sreda.

Opera. — Začetek ob 20.

Ponedeljek, 12. decembra: Zaprto. Torek, 13. decembra: Zaprto. (Generalka.) Sreda, 14. decembra: »Jolanta«. Gianni Schicchi. Premiera. Premierski abonma.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Zgodovinski dogodki na naši severni meji

Spomini slovenskega vojaka na 25. oktober 1918

25. oktober 1918 je bil za Celje usoden dan. Tega dne je prenehalo nemško gospodstvo nad slovenskim Celjem. Dopoldan sem bil pozvan v pisarno nadomestnega bataljona. Poveljnik podpolkovnik Škarlicky in njegov pribočnik sta bila precej razburjena, zato sem sklepal, da se dogaja nekaj posebnega. Prepričan sem bil, da se bo jeza teh gospodov spet zljala nad mano. Resen poveljnik obraz pa se je spremenil, ko sem mu obljubil vsjo svojo skromno podporo. Razložil mi je ves položaj, čes da mu je znano, da me je vojno ministrstvo dodelilo k 87. p. p. kot »slovenskih sprečuden Offiziere« in da mi popolnoma zaupa. Priporočal mi je, naj kar mogoče odločno nastopim in vse bo v najlepšem redu. Na to povelje sem takoj odšel v vojašnico. Tu je vladalo veselo razpoloženje. V I. nadstropju v prostorih »marškompanije« je bilo kakor v panju. Nobenega častnika ni bilo, najvišji je bil tu le »kaproel«. Poklical sem k sebi enoletnega prostovoljca Kauklerja. Kmalu so zginili vsi nemški napisi, nemški častnikom in podčastnikom pa je bil vhod v vojašnico prepovedan. Tudi moštvo zaradi previdnosti ni smelo iz vojašnice. Kako se je v 24 urah vse spremenilo!

Popoldne sem bil klican na poveljstvo. Naslednji dan 26. me je poveljnik le dobil. Očitkov in hudobanja ni bilo ne konca ne kraja. Zagrozil je, da smo uporniki in da bodo z nami tudi tako postopali. »Korpskomanda« v Gradcu je bila natančno obveščena o stvari, vendar ni mogla ničesar ukreniti.

Poveljstvo mi je nasvetoval, naj izginem, misleč da sami vojaki se ne bodo upirali. Zato sem svetoval fantom, da se v primeru kakšnega protukrepa razbeže na vse strani, dokler ne pride do splošnega poloma.

Vse so rešili naši prostovoljci sami

27. oktobra dopoldne me je srečal ravno pred epomenikom Jožeta II. tedanji rezervni poročnik Ivo Sanein. Pri oblatnem pozdravu mi je prav po očetovski rekel: »Kaj si storil? Obesili te bodo! O kaki organizaciji, ki bi skrbel za preobrat, ni bilo ne duha ne sluha. Edino požrtvovalnim slovenskim vojakom, podčastnikom in častnikom gre zahvala, da se je preobrat v Celju tako razvil. Poznejši koroški borci so bili to. Vojaki material, ki so ga rešili, so pozneje oddali povečini arzenalu v Kragujevcu: oprema za 200 kompletnih baterij, poljskih, lahkih in težkih havbic, 140 topov 8 cm, 20 hribovskih havbic 10 cm, 120 poljskih havbic enakega kalibra, 10 po 10,50, 50 cevi 8 cm, 30 cevi 10 cm, 1000 kompletnih strojnic, 5 vagonov različnih vrvi za vprego in

opremo za topove, več 100 komadov daljnogledov in regled, najmanj 3 vagona telefonskega materiala, 3 vagona podkve in podkovskih žebeljev, 4 vagona topovskih nadomestnih delov, 300 kilogramov usnja za popravilo vprege. Poleg tega sta artilerijska polka 16. in 32. opremljena iz tega skladišča. Ni potrebno, da bi našteval blago iz skladišča 87. p. p. Oprema in orožje je bilo tedaj ocenjeno preko 200 tisoč zlatih kron, kar bi bilo v današnjem denarju 2 milijona din. Vse to je bilo rešeno in v popolnem redu oddano na določena mesta. Ni bilo treba z mezinem ganiti niti enemu erbskemu vojaku, kajti vse to so opravili naši prostovoljci.

28. oktobra sem moral iz Celja. V vlak so stopali še vedno častniki, namenjeni na fronto. Posebno veliko jih je vstopilo v Divačo. Na Opčinah sem izstopil. Na kolodvoru sem našel poveljnika g. Rudolfa Doboviška. Takoj me je naprosil, da mu pomagam pri službi. Zgodilo se je tako. Svojo službo sem opravljal na južnem koncu kolodvoru. Tu sva z Rudolfom rešila več vlakov z vojno opremo, ki bi sicer ostala tam in se z njo ne bi mogla okoristiti naša narodna vojska.

Pred vojaškim sodiščem

Zadnjega oktobra je prišlo od narodne vlade telefonično poročilo, naj se na vsak način poskusi zavzeti blagajna Borovčeve armade in da se upostavi zveza z 22. dalmatinskim polkom, ki je baje že prisegel kralju Petru. V Trstu so ta čas že plenili. Vzel sem neki vojaški avtomobil in se odpeljal proti Furlaniji. Že v Trzinu sem zvedel, da z bogato blagajno ne bo nič. Peljal sem se dalje proti Romansu. Cesta je bila polna umikajočega se vojaštva. Pred vhodom v vas, tik pod tremi velikimi pinijami, me je obstopila močna ulanska patrulja 4. kora z Budimpešte, pod poveljstvom nekega kneza. Srba so spodili, mene pa poslali v Udine. Vsi so se čudili častniku s slovensko kokardo.

Prvi me je sprejel mali »hauptman« e prav visoko kapo ter me krepko nadržal. Po dolgem čakanju so me odvedli v sobo v I. nadstropju. Tu so bili zbrani vojaški sodniki, še na vojne kurata niso pozabili. Tortura zasliševanja je trajala pozno v noč. Že sem mislil, da sem izgubljen. Neki častnik se je umaknil iz sobe, nato se zopet vrnil ter rekel: »Auf Befehl seiner Exzellenz ist alles einzustellen.« Močno zastražena, toda brez vsake hrane in vode, so me odpeljali v drugo hišo. Take noči še nisem preživel. Naslednjega dne je stopil v zapor poveljnik in mi pripovedoval, da je ponoči prišla brzozavka, ki sporoča, da so vsi častniki in drugo vojaštvo po njegovem Velikanstvu odvezani prisega, da sem zaradi tega

veleizdaje oproščen, da pa ostanem talec. Te neprijetne vloge me je rešil dr. Podgornik, predsednik narodnega sveta in Gorici. Čez dva dni sem se peljal z motornim kolesom v Celje. Zadnje italijanske oddelke sem prehitel pri Vrhniki.

V Celju smo imeli varnostno službo do odhoda v Maribor, oziroma v Dravograd. Drugi in polovica tretjega bataljona sta odšla v Maribor ter odločno posegla v akcijo v času, ko je I. bataljon odkorakal v Dravograd in brez večjih bojov zasedel odkazano mo črto. Po zavzetju Maribora se je celjski polk zbral okoli Velikoveca in ga trdno držal v posesti, dokler je bil sam na fronti. Po krivdi drugih pa je zasedel v skrajno kočljiv položaj in se je moral umakniti.

Mnogo je bilo ranjenih in ujetih. Sam sem imel ta čas tretjo četo. Računski podčastnik Sajko je prišel k četi iz Velikoveca ter nam sporočil, da so Nemci zasedli Velikovec. Vse čete celjskega polka so šle bile ta čas na položaju na levem krilu. Nemško strojno orožje je bilo usmerjeno na našo najslabšo in bolečo točko — most.

Sedanji vojni minister na koroški fronti

Nekaj nas je srečno ušlo zadnji čas preko mostu. Z ostanki čete sem kril umik polka. Za Doberlo vasio sem vžgal municijsko zalogo ter razstrelil nekaj poljskih topov, da ne bi padlo sovražniku v roke. Umik je bil polku določen prav do Celja. Tu se je polk odpočil in nadomestil z novo poklicanimi in meseca maja odločno posegel v boj. Kmalu sem bil s svojim motorjem dodeljen poveljstvu koroškega oddelka. Temu je poveljeval tedanji generalštabni polkovnik, poznejši vojni minister general Marič, njegov pomočnik pa je bil sedanji vojni minister, armijski general g. Nedič. Vse priprave so se prvotno vodile iz Šostanja. Doletela me je čast, da sem nesel povelje za otvoritev topovskega ognja in splošnega napada na nemško postojanko pred Dravogradom. Pokojni tovariš Vošnjak je s svojo baterijo prvi začel ta pekleni ples. To jutro se je res pošteno kadilo iz njegovih »spriec«. Strel za strelom je padal in utiral pot pešadiji. Ob 11 dopoldne je bilo sporočeno: sovražnikov odpor je popolnoma srt, neprijatelj se umika. V enem zaletu je koroški odred pribumel prav do tistega mostu, preko katerega smo pred meseci srečno

Novi sovjetski komisar za notranje zadeve Lavrenčij Berija. Prej je bil na tem mestu komisar Ježov.

ušli gotovi smrti. Danes bi bili prav tako pozabljeni, kakor so vsi naši tovariši. Nemci so zažgali most, zato se je poveljstvo odločilo za sunek preko Labuda, kjer je akcija generala Maistra iz gotovega vzroka obšla. Vse čete, ki niso bile potrebne ob Dravi, so bile poklicane na postajo Labud. Drugo jutro so naše čete prodrle vse, kar ze bilo pred njimi, tja do Velikoveca. Ofenziva je trajala dalje, treba je bilo le izkoristiti sadove predora, kar je armijski general Marič tudi storil. Pred nami smo imeli zadnjo etapo — Velikovec — Gospa sveta, Celovec. Za časa ofenzive je tedanje poveljstvo dajalo redna povelja ob 3 jutraj.

Slovenski vojak.

Italijanski steber na Egejskem morju

„Otoki, ki niso več italijanska kolonija, Italija pa tudi še ne“

Da si je Italija v zadnjih letih utrdila svoje postojanke povsod na Sredozemskem morju, o tem danes gotovo nihče več ne dvomi. Veliki dogodki, ki se odigravajo na zahodnem koncu zibelke evropske kulture, pa so potisnili kar nekaj v ozadje vse tisto, kar se odigrava na vzhodnem koncu Sredozemskega morja, tam kjer prav za prav niti nimamo navade govoriti o Sredozemlju. Toda Italija skrbi za svoja oporišča tudi tu, in sicer na svojem Dodekanezu, t. j. na svojih otokih v Egejskem morju. Teh otokov je štirinajst in ne le dvanajst, kakor bi to pomenilo ime Dodekanez. Med njimi so najvažnejši Rodos, Kos in Leros. Vsi ti otoki imajo 135.000 prebivalcev, od teh pa je komaj 7000 Italijanov. Pred dvema letoma je Italija poslala na otok Rodos svojega guvernerja de Vecchia. Nadela mu je nalogo, da skrbi za to, da se ustvari čim tesnejše vezi med temi otoki in matično državo, Italijo ter njeno rimsko kulturo.

De Vecchi je na teh italijanskih otokih kmalu izvedel potrebne reforme in spravlil v red tudi tamkajšnje gospodarsko življenje. Dosegel je, da so kmalu prenehali medsebojni prepri med posameznimi strankami, ustanovil občine ter jim postavil na čelo župane (podesta). Ti so opravliali svoj posel stelo po navodilih iz Italije. Te reforme so bile izvedene meseca marca 1937. Julija meseca istega leta je bila na Dodekanezu izvedena temeljita šolska reforma. Šole so postale državne, v njih je bila uvedena stroga disciplina. V učnem načrtu za ljudske in meščanske šole na teh otokih sta dva jezika, namreč poleg italijanskega tudi grški (oziroma turški ali hebrejski). Bile so izdane nove šolske knjige, srednje šole pa so bile izpopolnjene. Z letošnjim novembram se je začela uvajati tudi sodna reforma. Posebna sodišča za muslimane, za pravoslavne in Jude so izginila, mesto njih pa so bila ustanovljena redna sodišča. Na ta način hočejo tamkajšnje sodstvo prilagoditi in spraviti v sklad s tistim, ki je uvedeno v Italiji. Tudi notarski uradi so prišli izpod

verskih ustanov pod državne. Povsod so vpeljali tudi zemljiške knjige, iz katerih je razvidno točno posestno stanje vsega prebivalstva na Dodekanezu. Življenje na teh italijanskih otokih dobiva vedno bolj značaj tistega življenja, ki vlada na zahodu. Pred kratkim je nekdo zapisal tele pomembne besede: »Naša posestva v Egejskem morju niso več naša kolonija, niso pa še Italija. So pa na tem, da postanejo.«

Radio

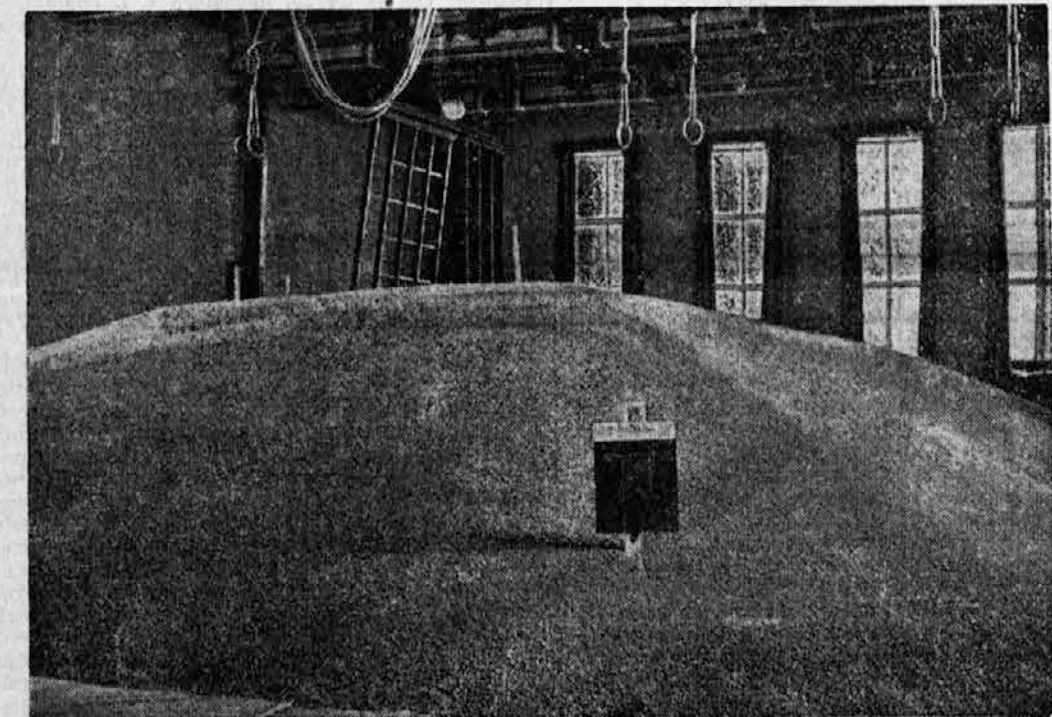
Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 12. decembra: 12. Uvertura (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Napovedi — 15. Zdravniška ura: Zgodovina psihiatrije (g. dr. Bogomir Magajna) — 16.20 Čajkovski: Uvertura 1812 (plošče) — 16.40 Kulturna kronika: O Ivanu Cankarju, ob 20-letnici smrti (g. prof. Fr. Vodnik) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zanimivosti — 20. Spominski večer ob 20-letnici smrti Ivana Cankarja — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Beethoven: Kreutzerjeva sonata v A duru, op. 47.

Drugi programi

Ponedeljek, 12. decembra: Beograd: 20. Gladališki prenos — Zagreb: 20.30 Komorni trio, 20.42 Komorni zbor, 21.15 Komorni trio, 20.30 Plesna glasba — Sofija: 19. Beethovenove skladbe, 19.30 Simf. koncert — Varšava: 20.10 Pevski koncert, 21.10 Solistična glasba, 22. Zgodovina simfonije — Budimpešta: 20. Vok. koncert, 20.40 Cigan. orkester, 22. Plošče 22.40 Ork. koncert — Dunaj: 19.15 Kmečki večer, 20.10 Zabavni koncert, 22.30 Jugoslov. violinska glasba, 23. Plesna glasba — Köln: 20.10 Lovski večer — Köln: 20.10 Narodna pesni — Monakovo: 20.10 Plesni orkester, 21.30 Komorna glasba — Strassbourg: 20.15 Narodna glasba, 21. Kvartet.

Zahtevajte povsod naš list!

V Nemčiji je bila žitna letina tako obilna, kakorže davno ne. Pšenice so pridelali, kakor poročajo Nemci sami, toliko, da so vse žitnice premajhne. Slika kaže velikanski kup, sto centov, pšenice v neki telovadnici v bližini Berlina.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

»Ti norec«, je rohnela Neleta. Ferdinando je spet postal negotov. Neleta je poznala Antonia bolje kot on. To je že dostikrat izkusila. Morda bi bilo bolje, če bi vso stvar zakrila, kakor dolgo bi pač šlo.

Neleta je bila zares vesela, da je bil brat François daleč proč. Pa četudi izgubi Ferdinando svoj položaj, če bi Antonio izvedel, kaj se je zgodilo! Bilo ji je jasno, da je v resnici Mnombibis povzročil odhod brata François. Tako je šlo vse gladko, dokler ni Antonio zahteval, naj mu postavi Marijo pred zrcalo. Kar tresla se je pred njo. V tem deviškem hipu je podzvestno čutila nevarnost v vse čarovnije Mnombibisa. Zato je sklenila, da bo šla ponovno v Bangalang po svet.

Brž ko je mogla, je spet tajno obiskala vas Krusov. Imela je s teto Ungah in Mnombibisom dolg razgovor o novem preobratu dogodkov. Neleta je bila pripravljena razbiti Marijo, toda Mnombibis ji je to odločno odsvetoval.

Čarovnik je bil dejansko brez sveta ter se je začel nekoliko bati pred amuletom belca. pred amuletom, ki je imel v Španiji silno oblast, kakor mu je zagotavljala Neleta. Pa čeprav je v njem slutil izvir neznanstvih težav, je po drugi strani vendar videl, da mu je v resnici le pomagal do nadaljnjega obiska v Gallegovini in k pripadajoči nagradi. Kljub temu pa bi bilo najbolje počakati, da se izve, kaj misli storiti brat François. Kajti krščanski čarovnik je bila tista sila, ki utegne narediti novi amulet še bolj nevaren. Mnombibis je že začel poizvedovati, da bi izvedel za bivališče brata François, ki ga je smatral za svojega nevarnega konkurenca in za sovražnega vsiljivca v svojem okolišu. Vrnil se je k svoji bajti in pustil Neleto čakati do mraka pri teti Ungah. Začel je obdelovati svoj boben in se pogovarjati s svojimi duhovi. Šele proti večeru se je pokazal iz luknje navzgor in naznanil, da bo tudi njen lastni amulet odpovedal, čim bi se Neleta Devica le količkaj dotaknila. Vrnila se je neopirjena spet domov ter ni dala Mnombibisu za njegov trud ničesar. Mnombibis se je spet spravil na svoj boben.

Mnombibisov boben pa nikakor ni bil edini na obali. V tej zgodnji pomladi je bilo še mnogo več ropotanja in klicanja duhov v vaseh, posebno pa v temnih nočeh. To je zaznal tudi Ferdinando

in za njim še Antonio, kadar je ponoči ure dolgo čul. Tega bobnanja iz Bangalanga ni mogel prenesti! Toda k Mnombibisu je prišla po dolgih tajnih poteh iz pragozda iz vasi v notranjosti vest, da je beli čarovnik ustanovil svoje novo zavetišče v hribih. Tam je sprejemal pobege sužnje in jih oskrboval. Mrtvo suho deblo se je spet vsadilo pred njegovimi vrati. To je bilo tisto, kar je hotel vedeti Mnombibis. To je bilo torej deblo, ki je bilo glavni amulet. Naenkrat so bobni omeli. Mnombibis je razkril svoj načrt.

Neleta se je s strahom varovala, da ne bi prišla v bližino Marije. Toliko bolj jo je sedaj mrzila, ker se je je bala. Spet je nastopil čas suše. Antonio je vidno okrevljal. Karavana iz Futa Jaluna je spet prišla iz hribov na plan.

Antonio je bil svojo obljubo, da bo obiskal Amaha v Futa Jalunu, pozabil... Toda spremstvo, ki je imelo nalogo spremiti ga do glavnega mesta Ali Mamisa, je bilo do ure točno na mestu. Prav gotovo so računali s tem, da bo z njimi vred odpotoval. Silno važljiva sporočila in darovi so mu bili poklonjeni. Če bi sprejel darila, potem more to storiti le kot bodoči kralj pragozda. Če bi jih pa odklonil, bi bila to smrtna žalitev. Ves njegov posel je zavisel od vladarja gorovja. Gallegovine ne bi mogel brez zveze z njim sploh nič več držati.

Kljub temu je Antonio omahoval. Bil je še zmerom slaboten in navezan na oskrbo. Potovanje v hribe bi mogla biti njegov skrb. Tudi Neleta se je temu trdovratno upirala. Stari Mehemed Ali, vodja karavane, ga je končno pripravil do tega, da se je odločil za potovanje.

Bil je to veseli stari družabnik z velikim trebuhom, z neuganim humorjem in očarljivim smehljajem. Njegovim besedam in prijaznosti se ni mogel dolgo upirati. Obljubil je, da bo oskrbel konje za potovanje in gorovje. Znal je povedati, koliko je vreden zdravri traki kot najboljše zdravilno sredstvo za okrevanje. Razkril je tako prepleteno pripovedovanje o gostinskih pripravah v Futa Jalunu, da bi se naporu potovanja stotine milj skozi pragozde v gorovje spremenilo prav za prav v zdravju koristno in prijetno potovanje. Slednjič je prosil Antonia s solzami v očeh, naj nikar ne povzroči njegove smrti. Če se vrne brez pričakovane gоста, potem njegova glava in spodnji del telesa ne bodo več dolgo stali skupaj v tisti srečni zvezi, ki jo sedaj tako prijetno občuti.

»Nikar ne stori tega, moj sin«, je rekel, »ne daj povoda za tako turbošno ločitev — ter pomisli: jaz sem sam edina tolažba za ena in dvajset žena.«

»Moj oče, pripravi nosilnice«, je rekel Antonio in ukazal kljub temu, da se je Neleta strašansko upirala, da bi spravili njegove stvari skupaj.

Poslal je po Ferdinando ter mu naštel hitro in odločno potrebna